

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstrijsko-ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. za mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za oznanila plačuje se od četristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Frana Kolmana hiši, „Gledališka stolba“.

Upravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Izpred državnega sodišča.

Državno naše sodišče na Dunaji razglasilo je v tekoči svoji poslovni dobi nekoliko razsodb, ki imajo splošen pomen. Jedno razsodbo glede volilne pravice učiteljice smo že priobčili, danes pa priobčujemo še naslednje:

K vprašanju: ali imajo volilno pravico z vlastelji*) (velikimi posestniki) gospodarji hiš, uknjiženih v deželne knjige? — odgovorilo je državno sodišče, kakor vlni tudi sedaj znova, da je nemajo. Pritožili so se trije taki gospodarji iz Gradca, ki so za zadnje volitve v deželni zbor izbrisani bili iz volilnega zapisnika velikih posestnikov. Pritožba je odbita in sicer se v podkrepo navaja v razsodbi to-le: Pritoževalci pravijo, da njim, gospodarjem deželno-knjižnih hiš pristoji v zmislu §. 9. deželnozborskega volilnega reda za Štajersko volilna pravica za deželni zbor mej velikimi posestniki. Namestnik štajerski pa jih je odstranil iz vrste velikih posestnikov, češ da oni neso gospodarji deželno-knjižnih lastnin, to je zemljedelskih lastnin, ampak deželno-knjižnih hiš, od katerih se plačuje samo najmarinski davek. Izraze „veliki posestnik“ in „gospodar deželno-knjižnih lastnin“, kateri se rabijo v državnih in deželnih zakonih, razlagati je le iz določil javnega prava, a ne, kakor mislijo in uveljavljajo pritoževalci, iz zasobno-pravnih določil občega državlanskega zakonika. Zastopstvo v državnem sovetu in v deželnih zborih se pa ravna po načelu gmotnega zastopstva in po le-tem uredili so se volilniki velikega posestva, mest in trgov, trgovinskih in obrtnih zbornic ter kmetijskih občin. Sklepati je torej, da so veliki posestniki le gospodarji večjih zemljedelskih lastnin, a ne gospodarji mestnih hiš in da se je iz velikega posestva hotelo napraviti zastopstvo zemljedelskih teženj, ki se razlikujejo od mestnih teženj, ker imajo gospodarji mestnih hiš svoje zastopstvo vstric mest in trgov. To tolmačenje pa se tudi ujema z

*) Levstik nam namesto besede veliki posestnik priporoča vlastelj; posestnik mu sploh ni pravo za Besitzer, nego gospodar in Grundbesitz znači mu v slovenščini lastnina. Da bi kazalo poprijeti se teh značil, vidimo baš iz priobčene razsodbe.

občno govorico, kajti nihče gospodarja mestne hiše in bodi še tako velika, ne smatra za velikega posestnika ali sploh za gospodarja zemljedelske lastnine, ker tak je le gospodar zemljedelskih lastnin. (Jeden pritoževalec je tudi navedel, da k njegovi deželno-knjižni hiši pritožita tudi dva vrta, da torej ima svojstvo deželno-knjižne zemljedelske lastnine, a na to je v razlogih razsodbe dodano:) Za to, ker k mestni hiši pripadeta tudi dva vrta, od katerih je v primeri z najmarinskim davkom plačevati čisto nizko zemljarino, mestna hiša še ni lastnina v zmislu §. 9. deželnozborskega volilnega reda; poglavitna stvar je še zmirom mestna hiša in njeno svojstvo ni drugačno, ker jej pristojita tudi dva vrta. Iz tega je jasno, da pritožbe neso utemeljene v zakonih, zato se jih ne more zadovoljiti.

Drugo je bilo, da je okrajno glavarstvo na Moravskem trem doktorjem odreklo volilno pravico, ker v občini neso bili domači. Pred državnim sodiščem se je pritožba hotela podpirati s tem, da vsem trem gre volilna pravica, ker plačujejo primerni davek. A razsodba je zavrnila pritožbo, ker pritoževalci ne plačujejo — brez doklad — deset gld. davka. Moravski deželni zbor pa ni še volilne pravice razširil tudi na petakarje.

Tretja razsodba državnega sodišča tiče se prevažne nam državlanske pravice do zborovanja. Političnemu društvu z imenom „Polityczne towarzystwo ludowe“ iz Tešna je okrajno glavarstvo branilo, zborovati v 25. dan maja t. l. na planem v Ustronu, in sicer oziraje se na javni mir. To naredbo so višja oblastva potrdila, sklicuje se na §. 6 zborovega zakona, češ, da bi shod na planem javni mir in red v nevarnost bil spravil, ker je v programu mej drugimi bil namenjen tudi govor o jezikovni enakopravnosti pri sodiščih, v šoli in uradu v zmislu člena XIX. ega osnovnega državnega zakona, torej bi tak govor mogel na tem shodu, katerega bi se udeležila tudi velika množica delavcev, vzne miriti okraj z dvema narodnostima. Pač pa se je zborovanje mej štirimi stenami dovolilo ter tudi izvršilo. Proti prepovedi, da bi se smelo zborovati pod milim nebom pa je društvo uložilo pritožbo in to pritožbo je državno sodišče tudi odobrilo z raz-

sodbo dne 20. t. m., ki slóve: „V njegovega veličanstva cesarja imé spoznava c. k. državno sodišče za pravo: s prepovedjo narodovega shoda pod milim nebom v Ustronu, na katerem bi se imelo razpravljati jezikovno vprašanje na Šleziškem, narejeno od upravnega oblastva, prekršeno je zborna pravo, uza konjeno v členu XII. državnega osnovnega zakona. Razlogi: V členu XII. d. o. z. zajamčena je vsem državljanom pravica, zbirati se in društva delati. Ta državni osnovni zakon je omejen po zakonu o zbornem pravu. Tu so shodi na planem prepovedani v §§. 3 in 6, če bi utegnili kvarljivi biti za javno blaginjo ali občno varnost. V tem-le slučaju hočejo upravna oblastva prepoved svojo opravičevati s tem, ker bi razprave o jezikovnih razmerah mogle prebivalstvo bolj vznemiriti, utegnile v prebivalstvu z raznim jezikom okraja Bielskega, zlasti ker bi se imele goditi pod sinjim nebom, občiti mir in red motiti, tudi bi delavci privreli in vznemirjenost pomnožili. — C. k. državno sodišče pa je pri pritožbah zoper prepovedi shodov in društev, ki so se godile z ozirom na nevarnost za državo in na motež javnega miru, imelo ta nazor, da so take prepovedi samo tedaj pravične, če se je izkazalo, da so tukaj dejanski momenti in dogodki, ki bi s pravico mogli obuditi skrb, da bi nevarnost navstala za državo, za občno blaginjo ali občno varnost. Tacega izkaza pa tukaj-le ni. Kajti če bi tudi bilo res, kar pa ni, da je kmetijski okraj Bielski mešoviti, na kar se naslanja obrzložba vladine prepovedi, ker v istini stanujó sploškoma Poljaki — to bi nikakršen pravičen razlog ne bil za nevarnost občne blaginje in občne varnosti od strani jezikovne razprave, kakor tudi to samo po sebi ne bile nič nevarnega, da bi privreli delavci. Prepoved pa je tukaj tem neumestniša, ker vlada sama ne trdi, da bi prebivalstvo bilo v nevarnem gibanju.“

Ta poslednja razsodba utegne nam Slovencem kedaj še dobro doiti, kar znano nam je iz polupreteklega našega političnega življenja, kako ničevno utemeljene so bile prepovedi naših taborov in drugih javnih naših shodov. M.

LISTEK.

Arabela.

(Izvirna novela iz jutrovnih dežel. — Spisal A. Tomin.)

IV.

(Dalje.)

Arabela je tudi zvedela po svojih prijateljicah, kako pripoveduje Evropec o ženah in njih znanji v Evropi. Pripovedovala je tudi majki o tem. A slednja je to in še več tacega itak vedela izza časov, ko je še živela v Evropi. In na tihem je gojila željo svojo hčer v najvažnejših ženskih poslovih izobražiti. Žal, da njena sredstva tega neso dopuščala. Arabela imela je tudi vrlo sposobnost za glasbo. Njen glas razlegal se je zvonko in nežno blago, da je bila milina poslušati. Rada je pevala v katoliški cerkvi, ki je bilo jedino mesto, kjer se je mogel človek v duhu povzdigniti nad jednolično življenje iztoka in pozabiti vsakdanji hrup in trušč iztočnih odurnih prikaznij. Cerkvica je bila jedina poetična točka za Evropeca v orijentalnej prozi.

Ker je Arabela toliko ljubila petje, hotel jej je Evropec tudi v tem oziru veselje napraviti. In prilika k temu se je kmalu pokazala.

Prišlo je v naše mesto še nekaj mlajših Evropecev, rodov Hrvatov. Mej njimi je bil lep kvartet. To je bilo kakor nalašč, da se preobrne včasorijska proza v poezijo. Veliko prijateljstvo se je sklenilo mej Evropci, kakor se razume samo po sebi. In zato jim je stareji Evropec tudi pokazal vilinsko prikazen Arabele; dodavši, da je to njegovo staro znanstvo in — prijateljstvo. Poslednje sicer ni bilo res, nego on je to poudarjal, zato, da si ohrani prvenstvo mej drugimi.

Od sedaj je bil zmirom kak Evropec v Palanskej ulici; a navadno po dva in dva skupaj.

Sklenili so napraviti Arabeli prvo podoknico. Izbrali so slovenske pesni: „Mila lunica“ in „Tiha luna“, kar se je posebno vjemalo s čuvstvi celega kvarteta; a vjemalo se je tudi s polno luno, na katero so morali čakati, da so mogli po noči korakati po temnih in grapavih ulicah, in najti mesto, kjer jim je pevati. Svetilnic namreč v orijentu ne poznajo na ulicah; ali pa se vidijo samo po dnevu po glavnih trgih, a po noči se čuvaj, da si ob kateri glave ne razbiješ!

Lepo ubrano so zadoneli glasovi kvarteta po nočnej tišini okrog in čuli se gotovo i do Arabelinega okna. A prej nego so imeli priliko zagledati pri oknu krasno Arabelo, zakričal je na nje glas

nočnega čuvaja, rekoč, da je prepovedano kaliti s kriko in viko nočni mir trudnih prebivalcev — brez razločka vere in narodnosti. Evropei so mu dokazovali, da hočejo samo malo popevati; a on je rekel, da zdaj ni temu čas: nego, ako se že hočete na ulici po evropski izkričati, storite to pri belem dnevu; takrat po cesarskem fermanu kaj tacega ni zabranjeno, ako ne presega mero dovoljenega.

Tako se je žalostno skončala prva podoknica. Vsi so bili jezni, a jeden je celo godrnjal prav po gorenjski; k sreči ga stražar ni razumel, sicer bi mu povedal, da je tudi to proti fermanu.

V.

V iztočnih mestih, katerim ne dostaje najpotrebnejega, kakor so svetilnice, tlak, čistota, ni čudno da tudi ulice nemajo svojih imen. Evropski kvartet hotel je v tem obziru napraviti začetek ter prvo ime dati ulici, ne zmeneč se za to, da se mu je prva podoknica v tem mestu in tej deželi tako slabo obnesla. Povod mu je dala zopet lepá Arabela. Zaključili so, celo ulico, v katerej je ona stanovala imenovati Arabelino ulico. A ker bi trebalo mnogo nadpisov na tej zvitej ulici, ostali so za zdaj pri tem, da se pribijeta na mostu dva nadpisa: „Arabelin most“.

Deželni zbor kranjski.

(XII. seja v 10. dan oktobra.)

(Dalje.)

Poslanec Šuklje poroča v imenu finančnega odseka o načrtu zakona, s katerim se prenamejajo nekatera določila deželnih zakonov dne 19. decembra 1874 (št. 37) in 26. oktobra 1875 (št. 27).

Poslanec Grasselli govori proti predlogu finančnega odseka in pravi, da mu je nekako tesno pri srcu, kakor bojevniku, ki se ima spustiti v brez-vzpešen boj. Glavna smer tega načrta gre na to, da se vzame Ljubljani izimno stanje za plačila v šolskih zadevah, katero je uživala deželna stolnica doslej. Poročilo finančnega odseka trdi, da je potreba premembe neizogibna, ako se hoče južna železnica pritegniti k plačilom za normalno-šolski zaklad. Temu se bi, kolikor se tiče južne železnice Ljubljana gotovo ne branila, kajti obče znano je, da ravno južna železnica zmirom prezira interese Ljubljanskega mesta, kar je umrla poslanec vitez Schneid v svojem govoru izvrstno naglašal. Ljubljansko mesto skrbi za mnogo otrok z dežele v svojih ljudskih šolah, in to za toliko število, da bi samo otroci z dežele, ki obiskujejo ljudske šole Ljubljanskega mesta zadostovali, da se ustanovi ljudska šola, kajti izmed 3400 otrok, ki hodijo v Ljubljanske ljudske šole, je 440 tistih, ki ne spadajo v Ljubljano. Ljubljansko mesto je vzdrževalo doslej samo svoje šole in izhajalo je z 10% doklado na direktni davek. Trdi se sicer v poročilu, da je treba odpraviti krivico in uvesti bolj pravično razdelitev prinosov za normalno-šolski zaklad. A nastane vendar vprašanje, komu se godi krivica? Ljubljansko mesto vzdržuje vse svoje ljudske šole, zida potrebna šolska poslopja in plačuje po svojih davkoplačevalcih vse stroške za šolstvo. Če pa rastejo stroški za šolstvo na kmetih od leta do leta, če je breme za normalno-šolski zaklad zmirom težje, tega ni krivo mesto Ljubljansko, to je naravna posledica, ker se ustanovljajo dan na dan nove ljudske šole po deželi. Mnogi šolski okraji na kmetih so pasivni, nekateri potrebujejo za svoje šole 20.000 gld., zmorejo pa le 11.000 gld., torej morajo plačati primanjkljaj oni šolski okraji, ki ne potrebujejo toliko, kolikor plačujejo. Namera predloženega postavnega načrta gre torej na to, ne malo svoto plačila za normalno-šolski zaklad zvaliti na davkoplačevalce Ljubljanskega mesta. Ljubljana plačuje četrti del vseh davkov vse dežele, tedaj tudi četrti del vseh priklad. Če bode primanjkljaj pri normalno-šolskem zakladu znašal na leto 80.000 gld. bode moralo Ljubljansko mesto plačati 20.000 gld. in ker se bodo nepokriti stroški za normalno-šolski zaklad v znesku 100.000 gld. plačevali iz deželnega zaklada, tudi tam četrti del, torej svoto nad 30.000 gld. In zakaj bode moralo Ljubljansko mesto plačevati toliko več? zato, da se bodo iz tega denarja vzdržavale na kmetih ljudske šole. Se li more potem trditi, da je novi zakon, po katerem se razdeli plačevanje za normalno-šolski zaklad, zdaj pravičnejši, o tem si usoja govornik nekoliko dvomiti. Kajti to vendar ni pravično, če jeden sam plačila ne zmora, da potem poseže v sosedov žep. To se bode v tem slučaju od strani dežele mestu go-

dilo. Da se je finančni odsek postavil na pravično stališče, prišel bi bil k čisto drugemu sklepu. Po zakonu z dne 29. aprila 1873, je ustanovljeno načelo, da isti plača stroške za šolo, kdor jih proučuje, a na račun tretjega olajšavati si stroške, zdi se govorniku čudno in nepravilno. Poslanci drugih volilnih okrajev naglašujejo silne koristi, katere ima Ljubljana od dežele. Govornik da ne bode tajil koristij, katere ima Ljubljansko mesto od dežele, a gotovo je pa tudi, da je dežela v tesni zvezi z Ljubljano, ki je tržišče cele dežele. Mnogo pa je tudi izmišljenih koristij, kajti prezirajo se velika bremena, katera mora prenašati glavno mesto. Beraštvo vse dežele se steka v Ljubljano in v postavodajalnih krogih je neka tendenca, mestom glede preskrbljevanja ubogih nalagati zmirom večja bremena. Faktično redi Ljubljansko mesto večino ubogih v deželi in mesto te ogromne stroške samo trpi. A tega nihče ne pomisli in vse teži le na to, bremena za stolno mesto pomnožiti.

Vprašati je, kaki interes ima Ljubljansko mesto za zemljišno odvezo, ali je ta stvar v tako tesni zvezi z interesi mesta, da bi bilo opravičeno, da k zemljišni odvezi doprinesejo davkoplačevalci Ljubljanskega mesta. In vendar, akoravno se temu ne more z lepa pritrditi, so denarne žrtve, katere je Ljubljansko mesto nosilo in katere še nosi za zemljišno odvezni zaklad precejšnje, kajti po izkazih plačuje Ljubljansko mesto za zemljišno odvezni zaklad vsako leto 34.000 gld., kar iznaša v 34 letih **nad jeden milijon goldinarjev**. To je dokaz, da ima dežela od Ljubljane vsaj toliko koristi, ko Ljubljana od dežele. Govornik pravi, da neče predolgo mučiti potrpežljivosti deželnega zbora, le končno še naglašuje, da se je Ljubljansko mesto gotovo najmenj nadjalo od sedanjega deželnega zbora, katerega volitev lanskega leta je njegova prebivalstvo tako navdušeno pozdravilo, da bode ta deželni zbor, Ljubljanskemu mestu storil (?) tako hud udarec!

Naposled poslanec Grasselli v svojem in v imenu svojega tovariša poslanca dra. Mosche-ta predlaga, da se preide o predloženem postavnem načrtu na dnevni red.

Poročevalec Šuklje zagovarja nasvete finančnega odseka.

Pri glasovanju ostane predlog, da se preide na dnevni red, v manjšini. Zanj glasujeta le poslanca Grasselli in dr. Mosché! (Dalje prih.)

V spomin J. S. Skrejšovskemu.

Na Dunaji, 21. oktobra.

(Konec.)

—o.— V tem zmislu, samo to ali tisto stran Skrejšovskega delavnega rodoljubja bolje poudarjaje, govorili so tudi naslednji govorniki, večidel zastopniki slovanskih društev na Dunaji, taki gg. Maruška, Pech, Balik, Meřinský, Weissberger in drugi. Pisatelj teh vrstic je številnemu občinstvu razlagal nekoliko naše domače, slovenske razmere in moral pritrditi, da je tudi za Slovence pomanjkljivo, če po smrti Skrejšovskega avstrijski Slovani ostanemo brez svojega dnevnika, na Dunaji izhajajočega. Govoril

je tudi g. dr. K. Živný, zet Skrejšovskemu in urednik „Parlamentär“-ja, diven govor in čutilo se je, da je slavnega pokojnika zvesto poslušal in dobro razumel.

Ves večer nam je značil, da Skrejšovskega seme ni padalo na skalo. Razna društva so na Dunaji po njem navstala, v katerih se gojé zdrava politična in gospodarska načela in iz katerih prihaja mnogo političnega nauka in življenja v najširše kroge. Merodavno središče svoji politiki pa je Skrejšovský pripravljaval v „klubu avstrijskih narodnosti“, ki si tudi po smrti ustanovitelja svojega prizadeva napredovati in vzpolnjevati svojo narodno-politično svrhu. Z umršim Skrejšovskim ga je sicer doletela bridka izguba, izgubil je ob jednem tudi glasilo, katero mu je neizogibno potrebno sredstvo. Tem bolje je po tem opravičeno vprašanje, ali ne kaže avstrijskim Slovanom v naši prestolnici skrbeti za organizacijo svojega solidarnega političnega življenja? Ali nam zadostujejo posamezne organizacije v Pragi, v Levovu, v Ljubljani, v Zadru ali nam zadostujejo štirje slovanski parlamentni klubi vsak sebi? Ali ni marveč potreba, da se končno vsi Slovani zdržema približujemo Dunaju, kjer nam biva vladar, osrednja naša vlada in toliko sovražnega javnega mnenja, kjer se odločujejo vse naše usode, odločujejo v okolnostih, nam tako malo ugodnih? Centralizovati se moramo, dejal je Skrejšovský, — na Dunaji moramo si Slovani pridobiti simpatij v višjih in nižjih krogih, resnico govoreč in zmote preganjajoč, a ne posamič, nego vsi Slovani zajedno; solidarno. Če pomislimo in uvidimo, kako velikanski agitacijski aparat imajo Nemci, zlasti veliki in liberalni Nemci tukaj na Dunaji v časnikarski „Concordiji“ in v „Schulvereinu“, kakó ta aparat sega in deluje po vsem avstrijskem ozemljiji, če si na drugi strani obstanemo, da pa avstrijski Slovani nemamo nikakršne osrednje organizacije, niti v Dunajskem parlamentu: potem nam je tudi jasno, zakaj je javno in birokratsko nemško mnenje v sedanjih meri proti nam, zakaj je celo slovanska vzajemnost le prazna in puha beseda. Mi si mislimo tako agitatorno sredstvo, kakršno je slavni Skrejšovský založil bil v „klubu avstrijskih narodnosti“ in v časopisih svojih v „Tribúni“ in v „Parlamentär“-ji. Recimo, da bi k takemu stalnemu društvu pristopili veljavni slovanski politiki, da bi z njim bili v vedni dotiki, da bi se tako napravila tu na Dunaji nekakšna eksekutiva avstrijsko-slovanske politike, da bi se z nova jel na svetlo dajati velik dnevnik z nemškim jezikom — potem nismo baš optimisti, ako trdimo, da bi ta akcija v najugodnišem zmislu slovanskem uplivala na javno mnenje in na merodavne kroge. Že to malo, kar se je preobrtalo na bolje doseglo z delavnostjo Skrejšovskega, z njegovo „Tribúno“ v kratkem času, daje nam poročstvo, da bi nadaljnja osredotočena slovanska agitacija v Skrejšovskega zmislu veliko uspeha imela, zlasti če bi se njen pomen jel v vseh slovanskih političnih krogih uvaževati in z vsemi močmi podpirati. V nemalo podporo bi v tej akciji mogla takemu društvu biti okolnost, da je na Dunaji mnogo raznih slovanskih življenj in lepo število česko-slovanskega naroda. Če bi se tako Slovani s svojimi opravičenimi težnjami spoznavali in to spoznanje

Kakor sklenili, tako storili. V svečanem sprevodu nesli so jednega večera precej pozno, taki tablici na most. Stareji Evropejec imel je žeblje, da bo s kamenom pribil na najvidnejem mestu na vsakem kraju mosta. Kvartet ga je vzdignil, in on je pribijal. A peli neso po izvršenem delu nič, da ne bi privabili nočnega stražarja, kateri sicer ne bi znal čitati evropskih pismenk nego bi snel tablici in jih nesel predpostavljenej oblasti, katera bi sestavila precej posebno komisijo od najučenejših v mestu, da prečitajo in razložijo pomen besed.

A to se nocoj še ni zgodilo, tudi drugi dan ne. Stareji Evropec se je s posebnim zadovoljstvom sprehajal po mostu od jednega nadpisa do drugega, gledajoč mimo hodeče, ki so študirali nadpise na rudečih tablicah z okrašenimi pismenkami, ter z glavo kimali, v znak, da ničesar ne razumejo, no, nadpisi so se jim kaj važni zdeli.

Tudi stražar je opazil one nadpise, a mislil si je, da jih je tjakaj postavila predpostavljena oblast, in da mora imeti za to poseben ferman. Ogledaval jih je torej s svetlim strahom. Neki čorbadžija t. j. premožnejši meščan, vpraša stražarja, kaj to pomeni? A stražar ga zavrne: „Takemu kot si ti, ni treba vsega vedeti.“ Drugi se potem neso upali niti vprašati.

V mestu sti bili dve oblasti: državna policijska in mestna upravljajoča. Bili sti, kakor leva in desna roka v evangeliu, t. j. ne sme vedeti jedna kar stori druga; tako da je navadno izišla od jedne zapoved taka, ki je bila protivna zapovedi druge, in potem se ve da se nobena ni izpolnila, kar je silno veselilo obe oblasti „vice versa“.

Izdali so na pr. zapoved od mestnega upravljenja, da se morajo psi na vrvi voditi ali doma privezati; a policija je ukazala, da morajo imeti nagobčnice in da naj svobodno okolu letajo. Prvej zapovedi dal je povod mestni vrt, ki ni bil ograjen, da ga ne poteptajo psi; drugej zapovedi pa dal je povod strah pred pasjo steklinó. A pred vsem moramo povedati, da je bilo psov po celem mestu toliko, kakor žab v luži. Psi so tako imenovana sanitarna policija iztočnih mest, ker skrbé za očiščenje ulic od razne mrcine; pri čemer jim pa tudi vrane pomagajo, to je tako imenovani „leteči kor“ iste policije. — In tako smo videli vsled gorenjih zapovedi na jedenkrat pse na vrvi privezane in z nagobčnicami. A ker je večina psov brez gospodarja in si sami neso mogli tega luksusa kupiti, protestovali so drugi pri obeh oblastih, katere so se nazadnje soglasile v tem: 1. Pri uhodu v vrt se postavijo napisi jako nizko (da bi jih mogel vsak pes

čitati): „zabranjen je uhod vsem psom, ki neso privezani na vrvi“. A policija je ukazala, da samo stekli psi in oni, pri katerih se je bati, da bi stekli, trebajo nositi nagobčnice.

Nadpise „Arabelin most“ videli so tretjega dne organi jedne in druge oblasti; a pustili so jih v miru, ker policaji so mislili, da so od mestne oblasti pribiti, slednja pa je mislila, da jih je policija pribila. Prepustili so drug družemu to nedolžno veselje, krstiti ulice in mostove z evropskimi imeni. In tako sta stala nadpisa blizu mesec dnij.

Nadaduje sti se menda skregali obe oblasti pri nekej oficijelnej priložnosti in začeli druga drugej oponašati te nadpise. Tedaj se je stvar razjasnila, da je pribil nadpise nekdo drugi, a nobena oblast in sklenili so, da konfiskuje jedno tablico mestna uprava, a drugo policijska oblast, — pa mirna Bosna.

Arabela je videla te nadpise na mostu, a ni vedela, kdo jih je pribil in zakaj na njeno ime, ker je evropski kvartet pozabil podpisati se, a pač je gledala, ko so jih svečano snemali dotični organi — česar pa Evropeci neso videli. Zato so se ti drugi dan mejsobno dolžili kradnje, katero je moral samo jeden iz nevošljivosti zaradi Arabelinih lepih oči drugim kljubu izvršiti. (Konec prih.)

razširiti in uveljaviti skušali v prebivalstvu naše prestolnice, potem bi si korak za korakom pridobivali več simpatij in posebno več moči in poguma v političnem našem boji. Saj je očitno, kako se pogreša slovansko-centralistiški organ, kakeršna je bila „Tribüne.“ Če vzajemnost slovanska ni gola fraza, ne bi se bilo novemu listu treba bati gmotne podpore in duševne tudi ne, ako bi se pomislili hotelo, da imajo slovanski državni poslanci, ki skoro polovico vsakega leta prebivajo na Dunaji, nekoliko ozreti se na svoje politike glasilo. List, ki kakor „Parlamentär“, dasi izvrsten, izhaja samo jedenkrat na teden, ne more biti čudodelnik, da bi preganjal temo, s katero od dne do dne ogromno nemško-liberalno časopisje Dunajsko osvoji nemško prebivalstvo in uradništvo. Kdor pa meni, da nam nema biti kvarljivo spačeno mnenje Nemcev o nas v prestolnici in v državah, da se nam ni treba ozirati na Dunaj, ki je vendar središče življenja avstrijskega, ta ne bi znal računati s političnimi faktorji. Centralizacija avstrijsko-slovanske politike, oživljenje in okrajno podpiranje velikega slovanskega nemški pisanega dnevnika na Dunaji: tega nam tudi vsem Slovanom nujna skrb! He Rhodus! pokojnemu J. S. Krejšovskemu pa, ki je za to idejo živel in umrl, bodi slaven spomin mej nami!

Zakonito vplačane službene pristojbine (takse) državnih uradnikov se ne povrnejo.

Davkar Ivan Neulinger iz Hohenturta v Českej je bil iz državne službe odpuščen in je tedaj izgubil vsako pravico do penzije. Radi tega prosi za povrnitev vseh v 30 letih svojega službovanja vplačanih službenih taks v znesku 266 gld. 66 kr. Finančno ministerstvo pa te prošnje ni uslišalo, ker do povrnitve zakonito vplačanih davkov davkoplačalec nima nikake pravice in ker se tudi iz milosti taki vplačani davki ne smejo povrniti.

Neulinger se zoper ta ministerski odlok pritoži pri upravnem sodišči in utemeljuje svojo pritožbo s tem, da službene takse nimajo drugega namena, nego služiti osnovi za penzijski zaklad. Ako se tedaj uradnik od užitka penzije iz kakršnega koli vzroka izključi, mu mora država povrniti zman vplačane takse. Upravno sodišče je pa tudi to pritožbo kot zakonito neutemeljeno odbilo, ker ni našlo niti v §. 176 zakona o službenih taksah 1840. leta, niti v kakem drugem paragrafu kakega določila, da bi se službene takse pobirale in rabile za ustanovo penzijskega zaklada. Sicer pa §. 231 izrečno ukazuje, da vsake po zakonitem odmerjenji vplačane pristojbine, torej tudi službene takse navadno zapadejo in da jih terjati nazaj nema nihče pravice, če se tudi ne rabijo pogoji ali olajšave, za katere so se vplačale.

V §. 231 navedena izredna določila se pa ne tičejo službenih taks. — Pritožba se je torej zavrгла in pritožitelj bo vrhu tega moral še plačati 10 gld. stroškov. B.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 24. oktobra.

Pravosodno ministerstvo je sklicalo enketo, da se posvetuje o predlogu poslanca viteza Madejskega, stavljenem v državnem zboru, da bi se osnovala kolegijalna sodišča, ker so področja deželnih sodišč prevelika. Enketo je predsedoval pravosodni minister baron Pražak, udeležili so se je pa še sekcijski šef v justičnem ministerstvu vitez Benoni, sekcijski šef baron Sacken, sekcijski šef vitez Giuliani, ministerski svetnik Krall, ministerski svetnik Steinbach, dvorni svetnik Lienbacher, dr. Fanderlik, vitez Madejski, vsi člani pravnega odseka zbornice poslancev, senatni predsednik in tajni svetnik dr. Habietinek, predsednik Dunajskega višjega deželnega sodišča baron Streit, predsednik višjega deželnega sodišča v Loomostu vitez Kompillan, predsednik avstrijskega odvet. zbora dr. Hermann in predsednik odvetniške zbornice v Pragi dr. Tragy. Enketa se je izrekla, da ne kaže ustanovljati kolegijalnih sodišč, ker bi bilo težko določiti njih delokrog in bi zaradi tega moral premeniti te kazenski red. Tudi ni razun na Českem in Moravskem nikjer potreba takih sodišč, če so pa okrožja deželnih sodišč prevelika, ustanovi so lahko nekaj okrožnih sodišč.

Koroški deželni zbor je naložil dež. odboru da naj izdela načrt zakona, s katerim se bode premenil in zboljšal nekoliko poslovni red deželnega zbora. Na predlog poslanca Trauna se je deželnemu zboru naročilo preiskavati, kako bi se da'lo bolje urediti oskrbovanje ubogih, kolikor je moč pomanj-

šati troške za odgone in klateštvo zaveziti s premembo zakona in ustanovo prisilne delavnice, ter o tem poročati deželnemu zboru v prihodnjem zasedanju. Predlog dr. Abuje, da se vlada naprosi, da bi v bodoče pustila vsako leto deželni zbor zborovati od 15. septembra do 15. oktobra in najvažnejše predloge izdelati vsaj 14 dni pred začetkom zasedanja, izroči se deželnemu odboru.

Nemci na **Českem** že začenjajo s prošnjami nadlegovati deželni odbor. Občina Starkau je namreč že uročila prošnjo, da se izloči iz sodnijskega okraja Goršev Tin. Občina Goršev Tin je pa uročila protiprosnjo, da bi se prošnja prvoimenovane občine ne uslišala, češ, lahko živimo mirno mej seboj. To kaže, da utegne kmalu deželni odbor biti preobložen s prošnjami in protiprosnjami, kajti v tem slučaju ne bodo samo narodnostni, ampak tudi gmotni interesi igrali veliko rolo. Baš v omenjenem slučaju občini Goršev Tin, kakor se misli, samo zato ni po volji, da bi se Starkau odločila, ker bi vsled tega imela škodo, ko bi Starkauci tja več ne prihajali k sodniji. — Česki deželni zbor je izročil predlog, dase odpravi šolnina, deželnemu odboru, da o tej stvari še preskrbi nekatere statistične podatke. Mladočehi in Nemci so bili zato, da se takoj odpravi šolnina in se ta stvar ne zavleče. Včeraj se je pa deželni zbor zaključil.

Pri budgetnej debati v **gališkem** deželnem zboru se je poslanec Romanowicz pri posvetovanji o potrebiš nah za deželni šolski svet, pritoževal, da je kompetenca deželnega zbora preveč omejena v zadevi srednjih šol. To pa ravno ovira razvoj teh šol, ker deželni zbor ne more na nje gledati, kakor bi hotel. Rusinskemu društvu „Prosvita“ je deželni zbor dovolil 1000 gld podpore. Nekateri poljski poslanci so temu ugovarjali, pa večina se ni dala premotiti. To je vendar jeden korak k spravi mej Poljaki in Rusini.

Vnanje države.

Kakor se dá iz „Norddeutsche Allgemeine Zeitung“ posneti, bode **nemška** vlada vse storila, da vojvoda Cumberlandski ne pride na brunšviški prestol. To bi okrepilo hanoveransko, nemškemu cesarstvu sovražno stranko, ki vedno gleda na to, da bi kake vnanje spletke porabila za svoje namene. — Nemški socialni demokrati letos kaj umno agitujejo za volitve in baš to jim obeta uspeha. V svojih volilnih oklicih ne zahtevajo nič nemogočega in neopravičenega, temveč samo, da se omeji po državnih zakonih sedanje izsesavanje nižjih stanov po kapitalistih. Temu pa, da bi hoteli odpraviti lastninske pravice, celo ugovarjajo. Posebno poudarjajo, da njih namen ni slabiti, ampak krepiti državo, pred vsem pa uvesti redno zakonsko življenje s tem, da se bode dalo možu dela. Poleg tega pa žele velik borsni davek, kar je prav.

Več liberalnih županov hoče napraviti prošnjo na **belgijskega** kralja, da bi razpustil zbornico, ker, kakor so poslednje volitve pokazale, ne zastopa narodovega mnenja. Udeležitev pri občinskih volitvah bila je ogromna. V več krajih prišlo je nad 90% volilcev na volišče. V Bruselji se jih je izmej 12.878 volilcev udeležilo 10.363. Izmej teh jih je 6928 liberalno, 3061 pa konservativno volilo. — Flamanci hočejo prositi za flamansko akademijo v Bruselji, ko bi ostala sedanja njim prijazna vlada.

Včeraj sešel se je **angleški** parlament. Prestolni govor pred vsem omenja volilne reforme. Congo-konference ne omeni niti v besedico. Da egiptovska konferenca ni imela vspeha, se obžaluje v prestolnem govoru, za sudansko ekspedicijo se pa napoveduje, da bode treba precejšnjega kredita.

Francozom napravlja velike skrbi počasno napredovanje njih vojsk na **francosko-kitajskem** bojišču. Vsi časniki zahtevajo, da se takoj odpošlje pomoč. „Pariz“ priporoča, da se pošlje 10.000 mož in sicer 3000 admiralu Courbetu, 7000 pa generalu Brièru.

Domače stvari.

— (Konfiskacija.) Včerajšnje številko „Slovana“ zaplenilo je c. kr. državno pravdnništvo zaradi uvodnega članka, v katerem je bil govor o delovanji deželnega zbora kranjskega. Uredništvo „Slovana“ napravi drugo izdajo.

— (Domači pešpolk štev. 17) dobil je novega polkovnika v osebi gosp. Karola Hejrovskega, dosedanega poveljnika 31. lovskemu batalijonu. — Dosedanji polkovnik gosp. Oton Fux, kateremu na čast je bila sinoč veselica v kazini, odpeljal se je danes dopoldne — ne pa včeraj, kakor piše Lajbaherica — na svoje novo mesto. Na kolodvoru bilo je mnogo dostojanstvenikov, mej njimi deželni predsednik baron Winkler, župan Grasselli itd., vsi častniki, ki se prišli, da se poslovo od priljubljenega poveljnika, ki ostane vsem v najboljšem spominu.

— (Za dijaško kuhinjo) zložili so deželni poslanci kranjski 100 gld.

— („Obrtnika“) izšle so danes 9—12. številka, vsega vkupe 16. strani. V tej izdaji je prav natančno in poučno popisan III. obrtniški shod na Dunaji. Štev. 9—12. kakor tudi ponatisneno po-

ročilo dobiva se pri g. M. Kuncu, izdajatelju in uredniku lista po 20 kr. Priporočamo obrtnikom, da si omislijo to delce in to tem bolj, ker je indolenca obrtnikov napotila uredništvo, da ustavi nadaljno izdavanje jako spretno uredovanega „Obrtnika“.

— (Hrvatski zbor) imel je včeraj svojo tretjo brezvspešno sejo. Stranka prava ne dopušča niti prečitanja zapisnika, kamoli, da bi se obravnavalo, dokler predsednik Mirko Hrvat ne prekliče svojih besed, s katerimi je dolžil Starčevičevce veleizdaje. Večina hoče izključiti 15 članov stranke prava, mej njimi A. Starčevića in dra. Davida Starčevića. Mislimo, da taka drakonična sredstva ne bodo imela zaželenega vspeha, bolj modro bi bilo, nekoliko odjenjati.

— (Prvi sneg.) Najzanesljivejši prorok snega, naš kraljiček, ki že nekaj dni obletava naša poslopja in še precej zelene meje, je dobro vedel, da za njim pobeli kmalu sneg naše kraje. In res! Po noči je deževalo, in danes v jutro nas je prepričala bela odeja na Gradu, Golovci in po drugih gričih, da smo doživeli prvi letošnji sneg. Hladni prav zimski vzduh nas opominja, da bo treba poseči po zimsko obleko. Sneg je pri nas le bolj na lahko pobelil, ter zopet že skopnel, a po višjih hribih ga imajo nekaj cm. na debelo.

— (Obrtniških nadzornikov) število je vlada ukrenila pomnožiti, mestu devet naj jih bode odslej štirinajst. Vsota, ki je bode treba za nove bodoče službe, postavljena je v državni proračun za 1885. leto.

— (Gimnazija v Kranji) broji letos 103 dijake. V prvem razredu 38, v drugem 28, v tretjem 22, v četrtem 15.

— (V občini Marija Gradec) pri Laškem trgu bila je 20. dan t. m. volitev. Zmagali so nemškutarji. „Deutsche Wacht“ se raduje, da se odslej ondu ne bode več slovenski uradovalo. Marija Gradec bila je namreč v Laškem okraji jedina občina, kjer je bila slovensčina uradni jezik.

— (Zgubil) se je pred dvajsetimi dnevi desetletni dečko France Erlach iz Begunj, okraja Radovljiskega. Dečko je srednje postave, okroglega obraza in ima kodraste plave lase.

— (Zblaznel) je včeraj popoldne Fran Železnikar iz Štepanje vasi vsled preobilega žganjepitja. Metal je po cesti kamenje v ljudi, dokler ga ni policija prišla in ga odvela v blaznico.

— (Obesil) se je danes ob 10. uri dopoldne v kaznilnici na Ljubljanskem gradu za hlačne preramnice kaznjenec Rudolf Benedičič, Tržaški najdenec, pristojen v Škofjo Loko. Obsojen je bil zaradi požiganja na šest let. Pred kratkim so mu prisodili samotni zapor na 14 dni. Peti dan je bil danes prestal.

— (Za Makole) v Dravinjski dolini izdelal je naš rojak g. Dominik Raktelj v Mariboru lepe orgle z 11 spremeni. Strokovnjaki so se o teh orglah jako pohvalno izrekli.

— (Narodna Čitalnica v Škofji Loki) priredi v nedeljo dne 26. oktobra veselico s sledečim programom: 1. Petje. 2. Hudobni duh Lumpaci Vagabund. Burka s petjem v 3. dejanjih. 3. Ples. Čisti dohodek namenjen je v prenovljenje odra. V obilno udeležitev najuljudneje vabi odbor.

— (Veselični odsek „Tržaškega Sokola“) prirejal bode pričenši s 1. novembrom vsako nedeljo in praznik plesne vaje v redutnej dvorani gledališča Polytheama Rossetti. Ustopnice (spoznavni listi) — brez katerih vstop ni dovoljen — dobé se v trgovinah g. Ivana Valenčiča, Via nuova 39 in M. Keržeta, Piazza San Giovanni N. 1. Začetek ob 6. uri zvečer. Uhod v Via Chiozza.

— (Slovstvo.) Na Dunaji je pri A. Hölderji izšel na svetlo srbski narodni spev „Kraljević Marko“ v nemškem jeziku. Prelagatelj Karel Gröber napisal je tudi primeren uvod.

— (V c. kr. rodbinsko knjižnico) je vzprejet „Mjesečnik pravnika društva u Zagrebu. Godina VIII. IX. U Zagrebu. 1882—1883.“

Telegrami „Slovenskemu Narodu“:

Brunsvik 24. oktobra. Potrjuje se, da je vojvoda Cumberland izdal patent, v katerem izjavlja, da prevzame vlado pripale mu dežele Brunsvijske in si pridržuje, da pozneje izda naredbe o prisegi udanosti (huldigung).

Kajira 23. oktobra. Lord Northbrook se odpelje v petek v Marseille in bode v Parizu imel pogovor s Ferry-jem.

Lastnina in tisk „Narodne Tiskarne“.